

כולנו רקמה אנושית אחת חיה
על הקשבה והתבוננות בדרך להיות שווים

יוני 2019

המכללה האקדמית לחינוך ע"ש דוד ילין
תכנית הוראה ולמידה - ראש התכנית: פרופ' ירון שור

יום עיון
בהובלת שנה ב'
יום שלישי 15.01.19 ט' בשבט תשע"ט
"כולנו רקמה אנושית אחת חיה"

סדר היום:

8:30 – 9:00 התכנסות באודיטוריום (בנין א')

9:00 – 9:30 דברי פתיחה

פרופ' חוה גיא - משנה לנשיא לעניינים אקדמיים
פרופ' ירון שור - ראש התכנית לתואר שני בהוראה ולמידה
ד"ר לילי זמיר - ראש המרכז ללימודי נשים ומגדר

9:30 – 10:30 מר אבנר ראש, בית הספר 'דרור' - מקצועות העתיד בחינוך
10:30 – 10:45 הפסקה

10:45 – 11:45 מר הלל מרון - מנהל לשעבר - ביה"ס 'יפתח' לנוער בסיכון.
11:45 – 12:15 גב' סיגל מושכל-עצמון, דוד ילין - זהירות - מורה חדש/ה, צוהר אמנותי אל
עולם הכניסה להוראה

12:15 – 12:45 הפסקה

12:45 – 13:45 גב' רחל בן נון ספרן, בית הספר 'כי"ח' - חירשים וכבדי שמיעה במגמת קונדיטוריה
13:45 – 14:00 הפסקה

14:00 – 15:00 מר פריד אבו קטיש - חינוך קהילתי כמנוף לשינוי חברתי
15:00 – 15:30 מר יאיר מצפה - כתב חידה משעשע ומאתגר בנושא הכנס
15:30 – 16:00 פרופ' ירון שור - דברי סיום

יום העיון מהווה יום מיוחד, יום שיא של התוכנית. יום זה המשקף את רוח התוכנית המאמינה בשותפות ושיח משמעותי עם הסטודנטים, שהיו שותפים מרכזיים בארגון היום.

יום זה מהווה פלטפורמה לנושאים וערכים המעסיקים את הסטודנטים הלומדים בתוכנית ומאפשר להעמיק בהם.

במפגשים עלה הרצון לקשר יום זה לנושא השנתי לשנת תשע"ט

"אחדות וייחודיות"

"שומרים על אחדות; שומרים על ייחודיות"

דגש המאפשר להשמיע את קולן של קבוצות לומדים ייחודיות ומגוונות ולפתח כלפיהן מעורבות ומחויבות הדדית.

נושא זה הוא הזדמנות להתייחס לשוויון מכליל ומצמיח ללומדים ולאנשי חינוך. מתוך מחשבה זו נבחרה הכותרת "כולנו רקמה אנושית אחת חיה".

פרופ' חוה גיא- משנה לנשיא המכללה לעניינים אקדמיים,

ברכה בחום את באי יום העיון של התוכנית.

דברי פתיחה - פרופ' ירון שור ראש תכנית הוראה ולמידה

הכותרת שנבחרה ליום העיון הנוכחי, "כולנו רקמה אנושית אחת חיה", מציפה שאלה חינוכית גדולה והיא כיצד לאפשר לכול אחד, פיסה מאותה רקמה, להשמיע את קולו ולבטא את עוצמתו. שכן, כול אדם משמעותי למשפחתו, לחבריו, למוריו ולסביבתו. היכולת להשמיע קול מתאפשרת מתוך תחושה של שוויון. אם הלומד מרגיש, שיש ערך לדבריו בכיתה, הרי ינסה להשמיע אותם לאלו שאכפת להם לשמוע אותו.

על פי הרב סולובייצ'יק, יש חשיבות ביכולתנו לבטא את עצמנו בעולם. האדם החופשי שואף להעביר איזשהו סיפור בעל משמעות לסביבתו, המתעניינת בדבריו ובמעשיו. אם נתרגם את הרעיון הזה לתחום החינוך, הרי שיש משמעות רבה לקול של כול אחד מהמשתתפים בשיח החינוכי. לא משנה מה גילו של הלומד, החל בילד הקטן ביותר, ולא משנה מה מידת יכולתו האקדמית להתמודד עם אתגרי למידה שונים. האתגר החינוכי הוא לאפשר לכול אחד להשמיע את קולו, ולהבין, שההקשבה לקולו של האחר היא הדבר החשוב ביותר. כששולחים חלליות לעומק מערכת השמש, מציידים אותן במשדרים, שישדרו אל כדור הארץ. משדרים אלו הם זעירים מאוד, כי כול גרם קובע ביכולת החללית לשרוד לאורך שנים. אבל בכדי לקלוט את המסר שנשלח הקימו תחנות האזנה ענקיות בארצות הברית, באוסטרליה ובספרד. כך גם בחינוך, לפעמים המסר שנשלח מהלומדים השונים הוא חלש מאוד, אבל אם נהיה קשובים באמת, הרי נוכל להבין, שהקול החלש אומר לנו משהו עמוק ביותר ומספר לנו סיפור ייחודי ונקודת מבט מעניינת, שלא הכרנו קודם לכן. הקשבה כזו יכולה להראות לנו את יופיו של הלומד.

הקול שאנחנו משמיעים בכיתה יכול להיות בכול נושא. האפשרות להתבונן במרכיב אחד של מציאות באופן מעמיק, הופך את הלומד לבעל קול, בעל משמעות.

ליאונרדו דה וינצ'י לא למד לימודים פורמליים מעבר לכמה כיתות. אבל ההתבוננות שלו בעולם הקנתה לו שם גדול גם כמדען. לדוגמה, הוא נהג להתבונן במעופן של ציפורים וללמוד מכך רבות על עקרונות התעופה. הוא נהג ללמוד דברים מתוך התבוננות בהתנהגותן של ציפורים מסוימות. התבוננות בנקר, ציפור שמכה במקור שלה בעץ בעוצמה רבה, לימדה אותו, שהלשון של הנקר ארוכה פי שלוש ממקורו, דבר זה, קבע ליאונרדו, מגן על המוח של הנקר מהעוצמה של הזעזוע שעובר אליו מהמכות שהוא מכה בעץ במקורו, עוצמה שהייתה הורגת אדם. התבוננות עמוקה בדברים, גם כאלה שממבט ראשון נראים כקטנים, יכולה ללמד אותנו רבות על העולם ועל האדם המתבונן בהם.

יום העיון שארגנו הסטודנטים של שנה ב בתכנית לתואר שני בהוראה ולמידה יחד עם לילי עם גאולה ואתי, שם את הדגש על האזנה והעצמה של אוכלוסיות שונות במערכת החינוך. המרצים השונים יפקחו לנו עולמות על מקצועות העתיד בחינוך, על הקשבה אמתית לנוער בסיכון, על נקודת מבט ייחודית על מורים חדשים במערכת החינוך וכן על האפשרויות שנפתחות במקומות שונים ואכפתיים למתן מקצועות משמעותיים תוך התאמה לצרכים המיוחדים של אוכלוסיות הלומדים. מעניין יהיה לראות כיצד רב הגוניות של יום העיון תבוא לידי ביטוי בכתב החידה שננסה לפתור בסיום היום.

אני מאוד מודה לכול אלו שארגנו את היום במהלך הסמסטר, והקדישו זמן רב למחשבה על הפרטים. כול הסטודנטים של התכנית תרמו את תרומתם בצירור משושים יצירתיים שהביעו נקודות מבט מעניינות על הרקמה האנושית המרכיבה את מערכת החינוך, ועל ההאזנה לייחודיות של קבוצות האוכלוסייה השונות במערכת, שמאפשרת לכול אחת לבטא עצמה במרקם הכולל של החברה.

מאחל לכולנו יום עיון מרתק, מחכים ובעל מסר לעשייה החינוכית שלנו.

דברי פתיחה ד"ר לילי זמיר

בוקר טוב וחג שמח מכובדי ותלמידי האהובים.

יום העיון השנתי הוא יום חג לכל המסלול, חג אהבת המקצוע שלנו, החינוך, וחג של חירות הדעת- כי בעולם הטכנולוגי והטכנוקרטי שלנו צריך אינסוף אהבה, אומץ, וחירות הדעת כדי להחליט אני מורה! זה מקצועי וזאת אהבתי!

בימים הרעים המטלטלים את מדינתנו, החינוך – בו אנו עוסקות הוא המעז האחרון לתקווה ולשינוי. אך אל לנו לחכות שאחד מאתנו ילך מאתנו כדברי השיר, שבכותרת יומנו, כדי להבין את הצורך באחד – אחד הלבבות למרות הפוליפוניה של הדעות והעשייה.

זו שנת ההוראה ה-40 שלי, ויום יום אני יותר שמחה שבחרתי בדרך זו, דרך מאתגרת הנותנת לי "יום יום חג" – חג של הגשמה וגילוי פן זה או אחר אצל תלמידי, שזה לא סוד, שאני אוהבת אותם אהבה עזה ואני גאה בהם מאוד, מאוד.

הימים העוברים על מדינתנו ועל מערכת החינוך הם ימים רעים, ימים רעים מפלגים את הכוחות בניגוד לימים קשים שמאחדים את הכוחות, כמו שקורה לנו בימי קיצון של מלחמה זו או אחרת. בכוח החינוך להוביל למציאת טיפת הדבש שבחבית הזפת, ואתם תלמידי ותלמידותי האהובים, בכוחכם לעשות זאת!

תלמידי תואר שני בכל מקום בעולם נקראים תלמידי מחקר. אתן ואתם עתודת המחקר שלנו בחינוך בקשת הרחבה והססגונית בה אתם עובדים.

אני מקווה שאשמע עליכם בעתיד הרבה – הרבה טוב, שתתפסו את המקומות הראויים, ואני אזדקק בגאווה – כולם היו תלמידי – מקור גאוותי ויצירת חיי.

חג שמח ויום עיון פורה ומפרה !

מר אבנר ראש – בית הספר "דרור" – מקצועות העתיד בחינוך

תיאור של תהליכי ההוראה המיוחדים שחווים הלומדים בבית הספר, המאפשרים להם להתייחס אל עולם המחשוב. הוצגו חוויות מרגשות של הלומדים וקשר מיוחד עם המורים.

גב' סיגל מושכל עצמון- זהירות - מורה חדש/ה, צוהר אמנותי אל עולם הכניסה להוראה.

סבלנות מורה חדש!

אני מרגישה כשגרירה, שגרירה של המורים החדשים, הצעירים- כאלה שפעם היינו... אנחנו, הוותיקים.

אני מורה!- מרצה כאן- זו הזהות המקצועית שלי. על אף הפצרות אנשים שונים בחייה שמבקשים ממנה להציג עצמה כימרצה, אני גאה להציג עצמי כמורה! פעם הייתי מורה לתלמידים והיום של סטודנטים.

המתודה שלי שונה, לא אספר על מעשי המורה בבית הספר אלא אגרום לכם להצפה ויזואלית, מעין מצגת על אף שאינני אוהבת להשתמש במצגות. אני אביא נקודת מבט אחרת. סוג של תערוכה- פתיחת צוהר אל עולמם של המורים החדשים במערכת- להזכיר לנו שגם אנחנו, הוותיקים, היינו שם. כל זאת כחומר למחשבה כי צריך הרבה סבלנות בשבילם. כל מה שעלינו לעשות זה לפתוח את הלב אליהם!

תהליך שנת הסטאז', הליווי בקליטה בזכותם מורים חדשים מסייע למורים החדשים לא לנשור בשנה הראשונה (או ב-5 השנים הראשונות).

כול שנה מתקיים פרויקט של משרד החינוך, **ובו תחרות של מורים אחרי קבלת רישיון ההוראה בו הם מתבקשים לכתוב סיפור/ פזמון/ סרטון או לעצב כרזה... וזרם להשמיע את קולם.** חוויות המורים החדשים מוצגות באמצעות כרזות שהכינו. הכרזות מושוות לציורים של אומנים מפורסמים.

דרך הסיפורים/ הכרזות הביעו מורים חדשים את הנרטיב שלהם- שהביא אותנו ל'שמוע' ולראות דברים שלא חשבנו עליהם לפני כן. כל זאת דרך אמצעים ויזואליים שהרי "תמונה שווה אלך מילים!"

להלן כמה נקודות מבט של המורים והמורות החדשים, שבאו לידי ביטוי בכרזות השונות:

'לצלוח את השנה הראשונה'- הראש מתחת למים ובגד הים המלא להגן על גוף השחיין מפני המים או מפני כל ההורים, התלמידים והמורים סביב. בהקבלה לציור של דיוויד הוקני, אמן בריטי שמצייר מים 'האדם בבריכה'. או המים היוצאים בשצף מהבריכה אחרי הקפיצה אליהם ותחושת הצריבה אחרי הצלילה- לשם כך צריכים המורים החדשים ספרי הדרכה.

המכללה האקדמית לחינוך ע"ש דוד ילין (ע.ר.)

David Yellin Academic College of Education (R.A.)

עולמות התוכן שהוצגו היו למשל, 'כבשתי כיסא' / ספל או מקום.. מה שמזכיר לנו שצריך לדאוג למורים החדשים למקום פיזי בחדר המורים.. וגם למקום מנטלי- להקשיב, להכיל ולא רק לתת עצות.

כרזה אחרת הציגה מלתחה המעלה את הסוגיה - 'כיצד על המורה להתלבש לבית הספר?' וליאן לדרמן מתלפיות השתמשה ב'בגדי המלך החדשים' כדי לדבר על סוגי התפקידים של המורה- שוטרת, שופטת, אמא, ועוד... כל אותם תפקידים מנטליים ש'לובש' המורה ולבסוף 'נשאר עירום' כמו בסיפור...

עוד, "מה ללבוש לבית הספר? האם להתלבש כתלמידה או כמורה? מה שדומה לציור של פיקאסו, בדואליות שבו לגבי הלבוש ובכלל היא עצמה לא יודעת אם היא אישה או ילדה ומה שמחבר ביניהן היה החץ בלב כשבאמצע יושבת המורה החדשה. תמרון בין זהויות ולשם כך, צריך כלים.

"הולכת אל הלא נודע" / יפית מושיאשווילי, חמדת הדרום- מורה /תלמידה שהולכת לכיוון בית הספר מתוך האדמה והמרחב אל המקום הסגור והלא מוכר. מה עושים שם? איך משתלבים? ציור המקביל לציורו של אנדי וואייט, צייר אמריקאי, או לציור של מאיר פיצ'חדזה בו אדם מחזיק מזוודה וספרים והולך אל החושך- אל הלא נודע, המייצג חוויה של הגירה. כמו מורה שמהגר אל עולם בית הספר- שאינו יודע את השפה, את הקודים, מה מותר? מה אסור? מה יסייע בידו להיקלט טוב יותר.

הכרזה של "חלץ את עצמך" שצויר על ידי אורנה אוקנין, ממכללת לוינסקי, המקביל לציור של ג'י אנג לי הקוריאנית ובו מערבולת מנייר. המורה שמצפה שמישהו ישלח להם חבל- מיהו ה"חבל"?!- האם אנחנו המורים הוותיקים?

היבט נוסף שעלה הוא הצורך במציאת הייחודיות בכל אחד מהתלמידים בכיתה- בתמונה של הגרעינים או האבטיחים בים המלח- / THE DEAD SEA / סטיגלית לנדאו – התייחסה לאתגר שבמציאת השוני והחוזק בכל אחד. דבר דומה בא לידי ביטוי גם ביצירותיהם של דלית נתנאלה יוגב, ממכללת אורנים, שהתייחסה אל "מציאות אחרת" שדומה לזו המוצגת אצל האמן הסיני, איי ווייוויי, מתנגד המשטר- שטען כי המנגנונים ההמוניים הורסים את המנגנון הפרטי, האישי של כל אחד מאתנו. או בדומה למשפט- אי אפשר ללמד אדם דבר, ניתן לעזור לו לגלות זאת מתוך עצמו. – לא תמיד קל לו למורה החדש לעשות הבחנה בין התלמידים ולזהות ייחודיות.

מורים רוצים ידיים ובמקום ידיים מקבלים דרישות להערכה ומדידה. אפרת נתן ציירה תמונה עם עפרונות בגדלים שונים המציינים את השונות בקרב התלמידים מבחינת הישגים. היא קראה לה - 'אובייקט העפרונות'.

כרזה נוספת הייתה של 'שבירי'- המורה החדש 'שבירי' עליו צריך לשמור כמו ביצירות של MARK DRON- כשבתוך הקופסאות יש דברים נהדרים אך הם שבירים... יש לקלף אותם כמו בצל כדי להגיע לתוכן הרך שלהם... עלינו, הוותיקים, לשמור עליהם שלא יישברו- זה באחריותנו.

כל התמונות נמצאות באתר הסטאז' של מכללת דוד ילין

הגב' רחל בן נון ספרן ביה"ס "כיי"ח"- חרשים וכבדי שמיעה- מגמת קונדיטוריה.

הגב' רחל בן נון ספרן ביה"ס "כיי"ח"- חרשים וכבדי שמיעה- מגמת קונדיטוריה. היא סיפרה על בית הספר ועל האופן בו הגיעה להיות ראש המגמה לקונדיטוריה בבית ספר בו לומדים יהודים וערבים.

תלמידים מביה"ס שתפו בחוויות מעולמם, תפיסת העצמי שלהם כחלק מהחברה, אנשי חינוך משמעותיים וכן אתגרים איתם הם נדרשים להתמודד. הם הראו עד כמה היכולת שלהם לאפות חלות ועוגות אפשרה להם לבטא עצמם באופן יצירתי.

המפגש לווח במתורגמנית של שפט הסימנים.

מר פריד אבו קטיש- חינוך קהילתי כמנוף לשינוי חברתי

מר פריד אבו קטיש הציג את ההתנסות שלו של עשרות שנים בעבודה קהילתית פורצת דרך במגזר הערבי בישראל ובשטחים.

מר הלל מרון – המנהל לשעבר של בית הספר "יפתח" לנוער בסיכון

הציג את האופי המיוחד והיחס החם והמגדל שבו מאפשרים לתלמידים שחוו חוויות קשות במקומות חינוך שונים ובחייהם, לחוות חוויות של הצלחה. בית הספר מאפשר לתלמידים לבטא בדרכם גם את עולמם הדתי.

את היום סגר יאיר מצפה סטודנט שנה ב' בתוכנית שאתגר עם כתב חידה מלמד ומשעשע בנושא הכנס.

”כולנו רקמה אנושית אחת חיה”- אסנת אביב

סטודנטית מצוות מוביל יום עיון

צוות החשיבה והתכנון שהתגבש והתנדב למען הצלחתו של יום השיא-יום העיון של תכנית הוראה ולמידה, היווה דוגמה חיה למשמעות שמו.

במשך כחודשיים נפגשנו מרצים וסטודנטים, במטרה לבנות כנס עשיר ואיכותי, אשר יציג מגוון רחב של עשייה חינוכית, לא מוותרת ולא מתפשרת על אף תלמיד, עם כל הקשיים והמורכבות הכרוכה בכך.

במהלך בניית הכנס חויינו התרגשות, תסכול, סערנו מוויכוחים וחילוקי דעות על האופן ועל התוכן, אך הנחישות של פרופ. ירון שור-הוגה ומניע הרעיון, היוותה הגה הנתון בידיים היודעות להשיט ספינה בים לחוף מבטחים, ובעזרתה של גאולה מורדוך המנוסה והחרוצה, צלחנו את המשימה. תודה לדר. לילי זמיר, על הנוכחות המיוחדת כל כך שהביאה להשבת היצירתיות של כולנו.

משימת הכנס הינה של תואר שני בשנה ב', אך הסטודנטים/ות של שנה א' נרתמו לעזרתנו וכולנו זכינו לחוויה נפלאה ביום שכולו מפגשים עם סיפורים אמתיים של מחנכים אנושיים, בעלי כוחות ומוטיבציה הראויה להערצה.

המכללה האקדמית לחינוך ע"ש דוד ילין (ע.ר.)
David Yellin Academic College of Education (R.A.)

בבחירת המרצים האורחים שלנו, בחרנו לייצג את המגזרים השונים, תוך מתן דגש על חוויות העבודה של העוסקים במלאכה ותוצאותיה-כפי שהן באות לידי ביטוי דרך עיניהם של התלמידים במלל ובתוצרים ויזואליים.

החל מהפתיחה המרשימה של פרופ' חוה גיא ובהמשך עם כל אחד מהאורחים שריתקו וריגשו אותנו עם חוויותיהם ועשייתם המיוחדת כל כך בחינוך, דרך המצגת המטלטלת של הגב. סיגל עצמון, שהביאה גם את חוויותיהם של סטודנטים לחינוך וההתמודדות שלהם עם חוויות הכניסה לעולם ההוראה, נבנתה תחושה של גאווה בליבנו, על שאנו העוסקים במלאכה הקשה כל כך.

התחושה שליוותה אותנו במהלך יום העיון ובסופו היא שאנו עושים זאת יחד מתוך אמונה משותפת ורצון עז להוכיח לתלמידינו ולעצמנו, שאמנם לא קלה היא דרכנו, אך יחד-נוכל ונצליח להביא לחינוך טוב יותר ונכון יותר.

ראינו והראנו שכל עוד הרקמה היא אנושית וצבעונית, היא חיה, יוצרת ומצליחה.

יום העיון אכן היה יום שיא עבורנו.

תודה לכולם על ההזדמנות ללמוד אתכם ומכם.